

Kurzemes un Zemgales pilsētu plānojums un apbūve Latvijas Republikā līdz Otrajam pasaules karam

Kurzemes guberņas pilsētās sabiedriskās telpas veidošanai 19. gadsimta sākumā izvirzīja jaunus mākslinieciski estētiskus apsvērumus – pilsētas apbūvi, ielas un laukumus centās saistīt vienotā plānojuma kompozīcijā. Pārveidoja agrāk celtos namus un būvēja netradicionālas ēkas. 19. gadsimta otrajā pusē ražošana un transports izmainīja pilsētu plānojumu, telpisko organizāciju, apbūves izkārtojumu un raksturu. Pilsētvidē samazinājās dabas platības. Zaļumus papildināja iekopti stādījumi. Satiksmes maģistrāles veidoja saikni starp funkcionāli nozīmīgām teritorijām, bet Holandes liepu un zirgkastaņu rindu stādījumi saistīja parka apstādījumus un dārzus vienotā zaļumu sistēmā. Būvēja dzelzceļa pasažieru stacijas. Palielinājās sabiedrisko celtnu tipoloģiskā daudzveidība. Kvartālu perimetra apbūvē stingri ievēroja ēku augstuma un ielas platuma attiecības. Ielas ieguva interjeram līdzīgu telpu. Maģistrāļu krustojumus 19. gadsimta nogalē pārvērta par pilsētvides struktūras elementiem ar laukumam līdzīgu nozīmi. Trīs dimensijās uztverami stūra namu apjomi ar izteismīgiem torņiem radīja pilsētā telpiskās atskaites sistēmu. Pilsētvidē īstenoja ansambļa ideju. Mākslinieciskās uzmanības lokā 20. gadsimta sākumā nonāca iela, kuru greznie īres nami ar veikalu telpām pirmajos stāvos strauji pārvērta par biznesa centru.

Latvijas Republikas laikā pilsētu celtniecībā izvirzīja jaunu uzdevumu – atrisināt dzīvokļu jautājumu. Agrārās reformas īstenošana pavēra iespējas pilsētu plānveidīgai izaugsmei. Katrai pilsētai izstrādāja attīstības plānu un pilsētvidi sāka izkopt latviskās tradīcijās.

Pētījuma aktualitāte: apzināt Latvijas Republikas laikā radītās izmaiņas Latvijas rietumu reģiona pilsētu plānojumos un apbūvē, lai turpmākajā attīstības periodā pilsētas nezaudētu savdabību un identitāti.

Pētījuma mērķis: salīdzinot pilsētu attīstības plānus, apzināt apbūves un plānojuma attīstības galvenās tendences Latvijas Republikā.